

Druk Nr 304/2018
Projekt z dnia 19 września
2018 r.

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI
z dnia 2018 r.**

**w sprawie wyrażenia zgody na wzniesienie pomnika ku pamięci Łódzkich
Rewolucjonistów – Bojowników o Wolność zlokalizowanego w Parku im. Marsz. Józefa
Piłsudskiego w Łodzi.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000, 1349 i 1432), Rada Miejska w Łodzi

uchwała, co następuje:

§ 1. Dla uczczenia pamięci Łódzkich Rewolucjonistów – Bojowników o Wolność, straconych w miejscu dawnej strzelnicy garnizonowej na Mani w latach 1906-1908, Rada Miejska w Łodzi wyraża zgodę na wzniesienie pomnika ku ich pamięci zlokalizowanego w Parku im. Marsz. Józefa Piłsudskiego w Łodzi w miejscu nazwanym Wzgórzem Niepodległości.

§ 2. Mapa z zaznaczeniem lokalizacji Wzgórza Niepodległości, o którym mowa w § 1, stanowi załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 3. Koncepcja zagospodarowania Wzgórza Niepodległości, o którym mowa w § 1, stanowi załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 4. Wzniesienie pomnika, o którym mowa w § 1, zostanie sfinansowane ze środków budżetu miasta Łodzi.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Łodzi.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Łodzi**

Tomasz KACPRZAK

Projektodawcą jest
Prezydent Miasta Łodzi

WICEPREZYDENT MIASTA

Krzysztof Piątkowski

DYREKTOR
Departamentu Partycypacji Społecznej
i Kultury

Luiza Staszczak-Gąsiołek

Projekt zgodny z przepisami prawa,
opiniuję pozytywnie
pod względem formalno-prawnym

INSPEKTOR

Tomasz Ziółkowski

Z-ca DYREKTORA
ds. Finansowych i Administracyjnych
Z-ca kierownika
Działu Relewni Urzędowej

Marzena Przepiórkiewicz

RADCA PRAWNY

Marcin Kikowski
(td-M-1470)

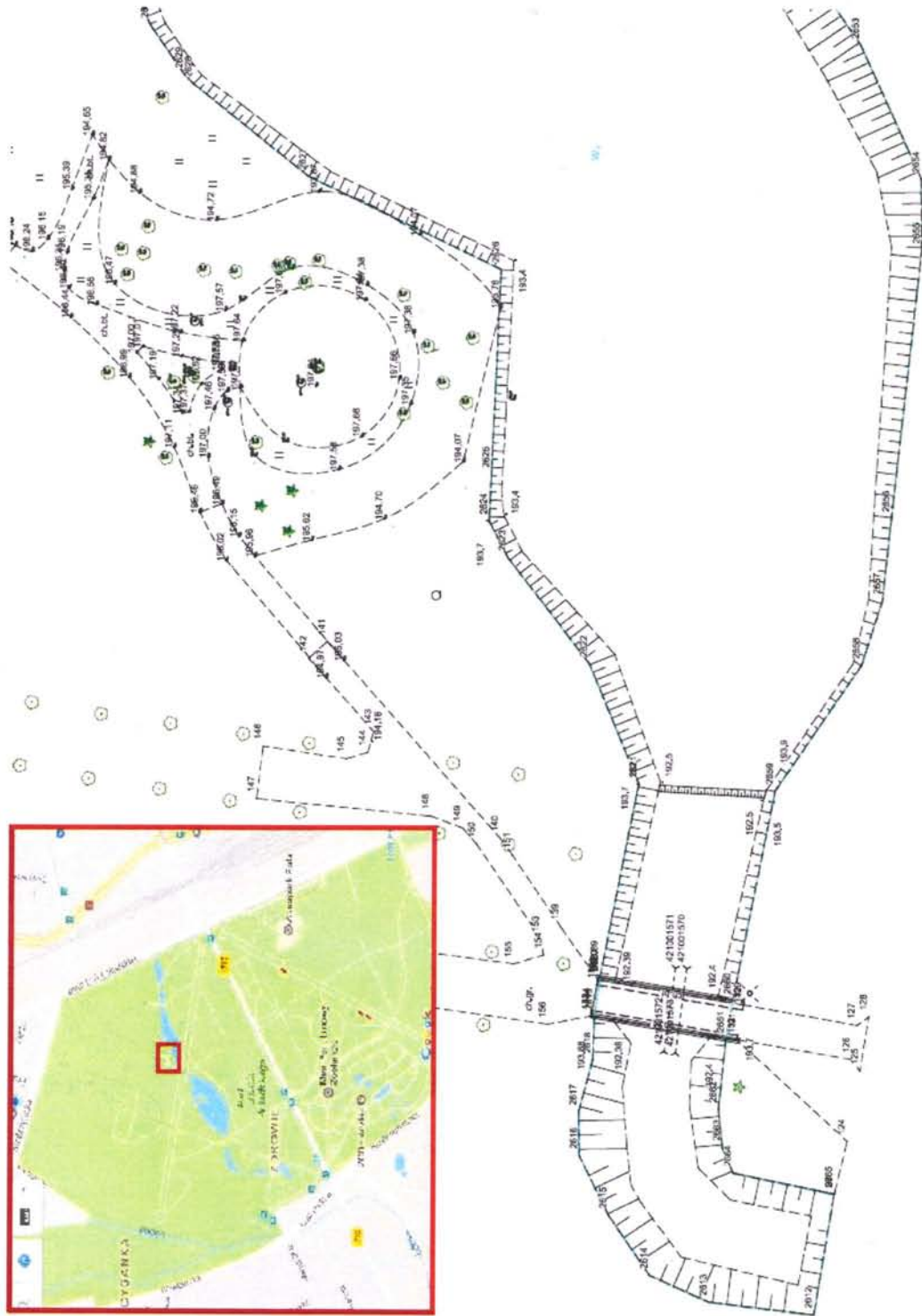
DYREKTOR
Wydziału Prawnego

Radca Prawny
dr Marcin Górski

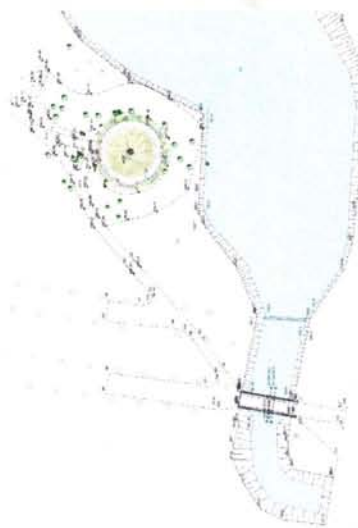
GŁÓWNY SPECJALISTA

Joanna Rechcińska
19.09.2018.

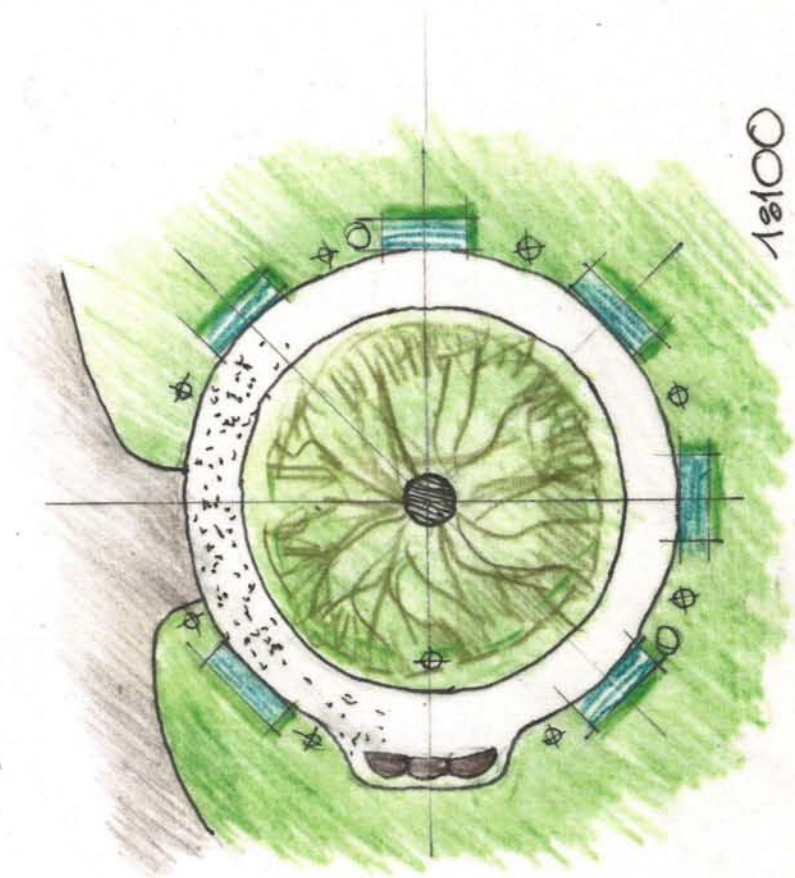
Załącznik nr 1
do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łodzi
z dnia 2018 r.

Załącznik nr 2a
do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łodzi
z dnia 2018 r.

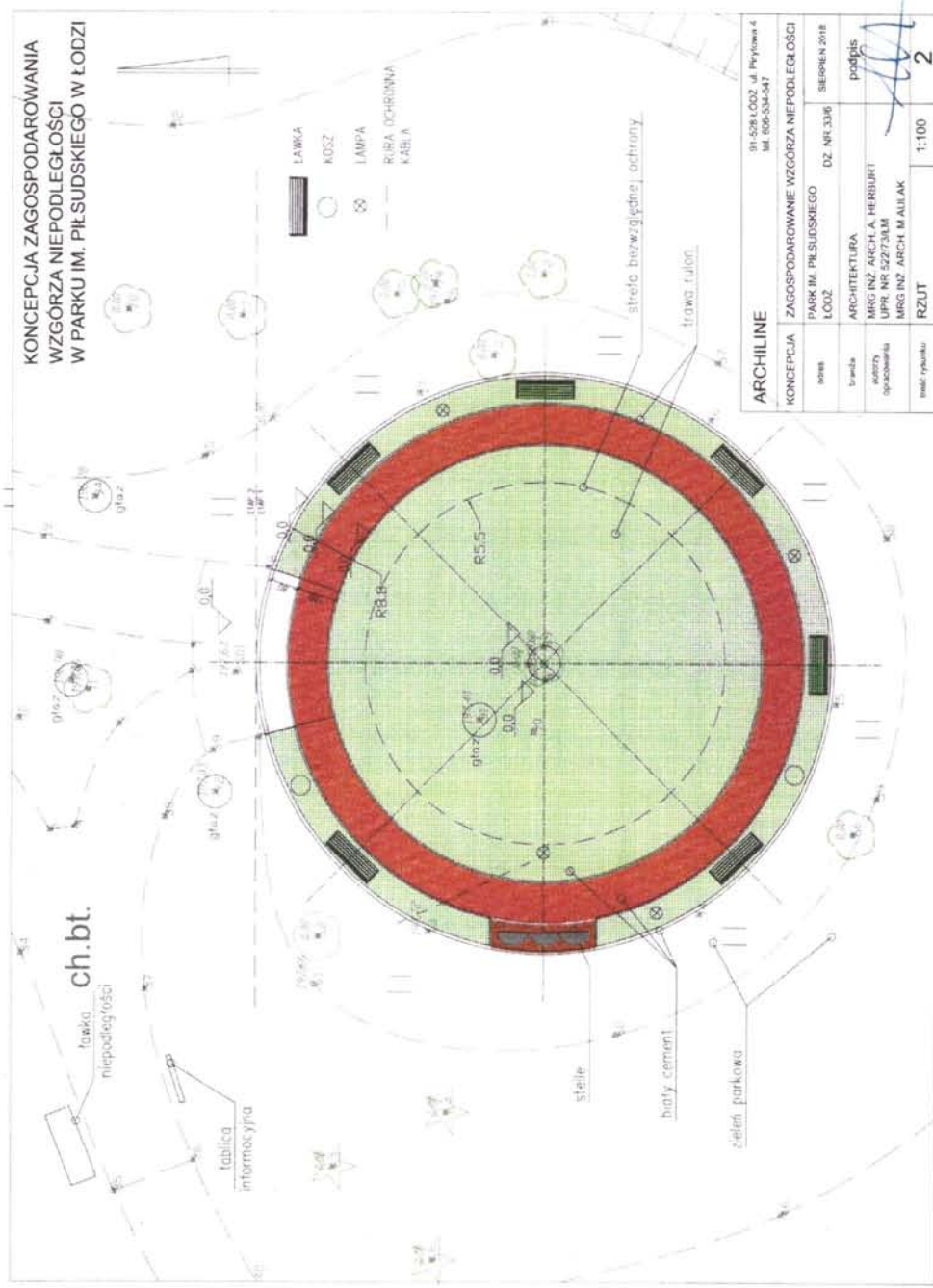
ORIENTACJA 1:500

1:8100

W 1

Załącznik nr 2b
do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łodzi
z dnia 2018 r.

Uzasadnienie:

Park imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi, zwany także potocznie Parkiem na Zdrowiu lub dawniej - Parkiem Ludowym, powstał pod koniec lat 20. XX wieku na obszarze dawnego lasu miejskiego na Mani według ostatecznej koncepcji zagospodarowania terenu autorstwa Stefana Rogowicza – ówczesnego Naczelnika Wydziału Plantacji Zarządu Miejskiego w Łodzi i głównego ogrodnika miasta.

Z uwagi na bogatą i godną upamiętnienia historię terenów obecnie stanowiących park sięgającą czasów carskich (tereny zaboru rosyjskiego) i funkcjonowania nieistniejących już obiektów jak m. in. strzelnica garnizonowa, gdzie rozgrywały się wydarzenia związane z ruchem narodowowyzwoleńczym Polaków, głównie w ramach Rewolucji 1905 r., zasadne jest upamiętnienie tych miejsc w celu pobudzenia świadomości historycznej współczesnych i przyszłych pokoleń mieszkańców Łodzi.

Rewolucja 1905 r. jako spontaniczny zryw ludności o podłożu narodowym i społecznym była ważnym wydarzeniem w historii Polski na drodze do odzyskania niepodległości w 1918 r. Serie strajków w fabrykach przeplatane z demonstracjami i walkami ulicznymi miały szczególne nasilenie w Łodzi - wówczas jednym z najbardziej prężnych ośrodków przemysłowych Królestwa Polskiego pod kuratelą Imperium Rosyjskiego. Efektami działań rewolucyjnych były m. in. powstanie łódzkie zwane także „czerwcowym”, zamykanie lokalnych fabryk oraz egzekucje manifestantów i robotników na mocy wyroków sądów polowych. Mimo to w Łódzkiem akcje strajkowe trwały aż do 1907 r. i zostawiły sporo śladów na terenie miasta, które obecnie są słabo wyeksponowane w przestrzeni i często zacierane na kartach historii Łodzi. Eksterminacja porewolucyjna dotyczyła łódzian bez względu na ich wiek i sympatie polityczne – z rąk i od kul zaborcy ginęli wszyscy, od socjalistów po narodowców.

Pierwsza udokumentowana próba upamiętnienia bohaterów na terenie obecnego Parku im. Marsz. Józefa Piłsudskiego w Łodzi dotyczy kopca-mogiły poległych usypanego na północ od Szosy Konstanyńskiej w 1922 r., gdzie rok później stanął Pomnik Poległych, a obecnie znajduje się tam Pomnik Czynu Rewolucyjnego wzniesiony w 1975 r.

Kolejną inicjatywę upamiętnienia bohaterów łódzkiej odłogi Rewolucji 1905 r. podjął Naczelnik Wydziału Plantacji Zarządu Miejskiego w Łodzi – Stefan Rogowicz, który dnia 09.09.1938 r. zwrócił się z wnioskiem do Prezydenta Miasta Łodzi o zgodę na upamiętnienie 20. rocznicy odzyskania Niepodległości przez Polskę w formie nadania miejscu dawnych straceń nazwy „Wzgórze Niepodległości”, posadzenia na wzgórzu symbolicznego drzewa – „Dębu Niepodległości”, wmurowania pod drzewem aktu erekcyjnego otwarcia i oddania do użytku łódzianom Parku i wzniesienie w otoczeniu drzewa stylizowanej pergoli złożonej z 7 kolumn zwieńczonych podkową attyki, na której miały widnieć symboliczne daty: 1831, 1863, 1905, 1918. Inicjatywa ta nie znalazła uznania u władz miasta, jednakże samo wzgórze zostało usypane, a w jego centralnym punkcie został zasadzony dąb, który obecnie mierzy 306 cm obwodu pnia w pierśnicy i od 2016 r. na mocy Uchwały nr XXXVII/981/16 Rady Miejskiej w Łodzi stanowi pomnik przyrody.

Niniejsza uchwała Rady Miejskiej w Łodzi ma na celu oddanie hołdu wszystkim Łódzkim Rewolucjonistom – Bojownikom o Wolność 1905-1908, którzy oddali życie w walce o wyzwolenie Narodu Polskiego spod ucisku i którzy przeżyli burzliwy czas w oczekiwaniu na powstanie z kolan wolnej i niepodległej Ojczyzny. Inicjatywa wzniesienia pomnika na terenie dawnej strzelnicy, w której w latach 1906-1908 wykonywano carskie wyroki śmierci na Łódzkich Rewolucjonistach, może stać się symbolem pojednania i zjednoczenia wszystkich opcji politycznych w imię idei walki narodowowyzwoleńczej Narodu Polskiego, której zwieńczeniem było odzyskanie niepodległości przez Polskę po 123 latach zaborów. Wzniesienie pomnika na tzw. Wzgórzu Niepodległości przywróci

wspomnienie o tych wydarzeniach, o jego bohaterach i ofiarach oraz uświadomi odwiedzających Park imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi o doniosłej przeszłości miejsca. Setna rocznica przełomowego dla Polski wydarzenia, wypadająca dnia 11 listopada 2018 r., wydaje się doskonałą okazją na publiczną prezentację wzniesionego pomnika oraz przeprowadzenie uroczystości jego odsłonięcia z jednoczesnym nazwaniem wzgórza i drzewa.

Zgodnie z koncepcją, opracowaną przez mgr inż. arch. Andrzeja Herburta we współpracy z Panem Jackiem Wystopem – inicjatorem wzniesienia pomnika, obiektu upamiętniającego Łódzkich Rewolucjonistów – Bojowników o Wolność 1906-1908, stanowić będzie grupa trzech głazów narzutowych występujących na wzniesieniu. Kamienie te zostaną ustawione na łuku, licami do drzewa rosnącego w centrum, w sekwencji: największy głaz pośrodku, dwa mniejsze po obu jego bokach. Na centralnym głazie zostanie umocowana kamienna tablica pamiątkowa z wyrytym napisem:

***"Wzgórze Niepodległości"
usypane na miejscu
dawnej rosyjskiej
strzelnicy wojskowej
będącej w latach 1906-1908
miejscem straceń
Bojowników o Wolność***

natomiast na głazach bocznych zostaną wybite daty: 1831, 1863 (głaz po lewej) i 1905, 1918 (głaz po prawej). Na przedpolu pomnika powstanie opaska w formie alejki o nawierzchni żwirkowo-glinkowej o szerokości 120 cm dla podkreślenia koncentrycznego charakteru niegdyś posadzonego dębu. Od strony istniejącej alejki parkowej zostanie ustawiony stelaż z tablicą prezentującą rys historyczny miejsca upamiętnienia z reprodukcjami archiwaliów i grafikami. Koncepcja obejmuje również rekultywację trawnika porastającego wzgórze oraz odświeżenie i uzupełnienie elementów małej architektury w postaci ławek i koszy na odpady.

Niniejsza inicjatywa uzyskała pozytywną opinię Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi, a propozycja treści do umieszczenia na tablicy pamiątkowej w miejscu upamiętnienia została zaakceptowana przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie.

Szacunkowy koszt wzniesienia pomnika według autorów koncepcji, wyniesie około 30 000 zł.

Z-ca DYREKTORA
ds. Finansowych i Administracyjnych
Milena Olczak
Milena Olczak